

Tallinn – tornide ja mägede linn

Ivi Tomingas*

Vaade Viru väravale 1920. aastatel. Foto: Rostislav Christin. EFA.26.0.79191

Tallinn, mu Tallinn, sa tornide linn,“ ütleb üks vana laulusalm, ja tõesti, Tallinna vana-linna ilma tornideta ei oskaks kuidagi ette kujutada. Enamik torne on osa Tallinna linnamüürist, mille ehitamist alustati 14. sajandi alguses, suuremad ümberehitused toimusid 15. sajandil. Tegu on Põhja-Euroopa ühe paremini säilinud linnamüüri-ga: 2,35-kilomeetrisest müürist on alles 1,85 kilomeetrit. 46 värava- ja kaitsetornist on säilinud 28. Tõsi küll, olen leidnud erinevaid arve nii tornide kui ka kilomeetrite kohta, aga selge on see, et üle poole omaaegsest linnamüürist on säilinud.

Lisaks kaitsetornidele ehivad Tallinna kirikute tornid ja raekoja torn. 1944. aastal jäi raekoda kaheksaks aastaks ilma torni ja Vana Toomaseta. Just sellisest raekojast on paar haruldast fotot arhiivis tallel.

Eraldi alateemaks on vaated, mis tornidest avanevad – neidki on huvitav vaadata.

Ja siis veel need mäed. Küllap on lausmaa inimestele omane nimetada vähegi kõrgemaid künkaid mägedeks: Tõnismägi, Harjumägi, Sulevimägi, Olevimägi jne.

Fotosid on valitud vastukaaluks keskaegsetele tornidele ka hoopis uuematest „mägedest“: Lasnamäest, Mustamäest ja Õismäest. Meeldetuletuseks, et Lasnamägi algab juba üsna linna keskuse lähedalt, on üks foto Lasnamäe majaka tornist. Eespool nimetatud „mäed“ vääriskid eraldi fotonurka, aga ehk kunagi jõuab järg ka nendeni!

Püüdsin siia leida fotosid, mis pole eriti tuntud, aga tornide osas on see muidugi raske, sest juba enne sõda on välja antud mitmeid fotopostkaartide komplekte Tallinnast ja tema tornidest. Seetõttu on paljud fotod siin hoopiski 1950–1960-ndatest aastatest.

* Ivi Tomingas (1958), arhivaar, RA Filmiarhiiv, Ristiku 84, 10318 Tallinn, Ivi.Tomingas@ra.ee

Pikk Hermann on üks neljast Toompea kindluse tornist ja kindlasti kõige tuntum, sest see on ju meie liputorn. 1920. aastad. Foto: A. Kalm. EFA.2.0.206271

Linnamüür kaitsetornidega 1930. aastatel. Foto autor teadmata. EFA.10.4.1557

Toompea kindluse põhjapoolne pealustus ja loodenurgas asuv Pilstickeri torn 1920. aastatel.
Foto: Parikaste ateljee. EFA.270.0.47185

Nevski katedraali ja Toomkiriku tornid. Huvitavaks teeb foto maja koos kõrvalhoonetega, mis lammutati 1936/37. aasta kevadel. 1936. a. Foto: A. Kalm. EFA.2.0.27414

Suurtükitor Paks Margareeta ja linnamüür 1940. aastal. Foto autor teadmata. EFA.10.4.1753

Vaade Viru väravale 1920. aastatel. Foto autor teadmata. EFA.26.79187

Vaade Tõrnide väljakule 1940. aastal. Foto autor teadmata. EFA.10.4.1983

Vaade Torņīde väljakule 1960. aastal.
Foto autor Karl Oras.
EFA.209.1.3070

Vaade suurtükitornist Kiek in de
Kōk Neitsitornile 1970. aastal.
Foto V. Hmelnitski.
EFA.266.0.60776

Vaade Pika jala väravatornile, paremal kohvik „Pärl“. 1974. aasta. Foto: O. Vihandi. EFA.498.0.158417

Vaade raekoja
tornist Harju
tänavale
1952. aastal.
Foto: G. Loss.
EFA.335.0.70552

Raekoda 16. aprillil 1945.
Tornikiivrita jäi see 9. märtsi
pommitamises 1944. aastal ning
ilma tornikiivri ja Vana Toomaseta
oli raekoda 1952. aastani.
Foto autoriks on üleliiduline
fotokorrespondent V. Lossin.
EFA.242.0.5

Vaade Raekoja platsile Niguliste kiriku tornist 1971. aastal. Foto: E. Norman. EFA.204.0.87368

Vaade Lasnamäe majakalt linnale 1. jaanuaril 1948. Foto: O. Juhani. EFA.362.0.19812

Lennuvaade Lasnamäe elurajoonile 1980. aastal. Foto: J. Vendelin. EFA.204.0.119868

Jalgratturid Väike-Õismäe tiigi ääres 1984. aastal. Foto: K. Suur. EFA.457.0385504

Lennuvaade Väike-Õismäe elurajoonile 1982. aastal. Foto: J. Vendelin. EFA.204.0.128952